

Landskap: Smål. Upptecknat av: Lage Nilsson
 Härad: S. Möre Adress: Gårdby
 Socken: Halltorp Berättat av: skilda meddelare
 Uppteckningsår: 1938 Född år i

Uppteckningen rör

FÖDELSEDAGEN FIRAS

Innehåll.

	sid.	
Födelsedagshyllning (Fru Petersson hyl- las på sin födelsedag 1938 och bjuder på kaffe)	2	
Lyten (Samtal vid kaffebordet, när fru Petersson firar födelsedagen för sin son. Obs. Konversationen rör <u>lyten och hur de behandlas</u>)	14	
Foto.		
Anna Olsson (En av mina meddelare, när vi talade om lyten. Se ovan!)	11	14 s.

ACC. NR. 5781

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Landskap: Småland Upptecknat av: Lage Nilsson
Härad: S. Møre Adress: Gårdby
Socken: Halltorp Berättat av: upptecknaren
Uppteckningsår: 1938 Född år i

2

Uppteckningen rör

FÖDELSEDAGSHYLLNING.

Bland dem, som jag var tillsammans med i Halltorp, då jag bodde där, på Halltorps gamla gästgivaregård i Värnaby - innehavarinna änkefru Nanny Petersson -, kunde jag lägga märke till att man fäste relativt stor vikt vid firandet av födelsedagar.

Min värdinna fyllde år i går - d. 3 april. Hon fyllde antagligen 57 år, det var i varje fall inte 60. I anledning av födelsedagen var det några damer hos henne på kaffe. "Fruarna" kom vid 3-tiden på eftermiddagen. De var bjudna till 2. De drack kaffe två gånger, samt hade vin och tårta. En del hade handarbeten med sig, som de sydde på.

Fru Petersson blev uppvaktad med många blommor. Dels fönster-

Skriv endast på denna sida!

ACC. NR. 5781

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Landskap: Småland Upptecknat av: Lage Nilsson
Härad: S. Möre Adress: Gårdby
Socken: Halltorp Berättat av upptecknaren
Uppteckningsår: 1938 Född år i

3

Uppteckningen rör

FÖDELSEDAGSHYLLNING.

träd i burkar - något av träden var tydligen köpt i staden (Kalmar) - dels påskliljor och tulpaner i en bukett. Bland andra träd fick hon en Calla.

Jag satt i rummet, där det fanns ett fönster ut mot planen, som är framför entrén till gästgivaregården här. Det var på eftermiddagen. Då såg jag ett par småflickor - 6 eller 7 år gamla - komma spatserandes arm i arm. Den ena hade i den vänstra fria handen och den andra hade i den högra handen en bukett vårlöksblommor. De kom för att gratulera och gick in till fru Petersson i köket. De blev bjudna på småkakor, som kom direkt från plåtarna. - En grannfru var och hjälpte fru Pettersson med baket i an-

Skriv endast på denna sida!

ACC. NR. 5781

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Landskap: Småland Upptecknat av: Lage Nilsson
Härad: S. Möre Adress: Gårdby
Socken: Halltorp Berättat av upptecknaren
Uppteckningsår: 1938 Född år i

4

Uppteckningen rör

FÖDELSEDAGSHYLLNING.

ledning av den stundande kaffebjudningen.

De där båda småflickorna, som bo någonstans i husen inte långt härifrån, bruka titta in till fru Petersson ibland. De bruka sträcka sina längsta promenader hit.

ACC. NR. 5781

Landskap: Småland Upptecknat av: Lage Nilsson
Härad: S. Möre Adress: Gårdby
Socken: Halltorp Berättat av: skilda meddelare
Uppteckningsår: 1938 Född år i

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

5

Uppteckningen rör

LYTEN.

Min värdinnas son, Axel, fyllde år i går (d. 11.5 -38). Han fyllde då sina 27 år, och det var i anledning av detta en födelsedagsfest i lördags. Men i gård var det även litet främrat hos min värdinna. Och eftermiddagskaffet drack jag sålunda i sällskap med några damer ur fru Peterssons - så heter värdinnan - vänkrets.

Det var frök. Emma Svensson från Kullen, vidare fru Anna Olsson, Tilda Petersson - en ordentligt gammal kvinna - och "Linnea" - en ung fru på omkr. 39 år. Denna Linnea hade två småpojkar med sej; kanske då först om det:

Hennes minsta pojk är blek. Han har inte varit stark, utan klen. Tilda Petersson påpekade i sin öppen hjärtighet detsamma, och mo-

Skriv endast på denna sida!

ACC. NR. 5781

Landskap: Småland Upptecknat av: Lage Nilsson
Härad: S. Möre Adress: Gårdby
Socken: Halltorp Berättat av skilda meddelare
Uppteckningsår: 1938 Född år i

Uppteckningen rör

LYTEN.

dern nämnde då hans sjukdom. Det var bl.a. engelska sjukan, som han dock nu torde ha överstått sina värsta sviter av. Han ansågs emellertid inte helt fri från den än.

"Vet hon vad hon skall göra då?" sade Tilda Petersson. - "Jo, då skall hon ta och ta honom en gång när det är ett lik, under kistan och runt om kistan upp igen tre gånger." Pojken, som inte längre är något riktigt litet småbarn, utan snarare en 4, kanske 5, år gammal, började gråta och gömde ansiktet i sin mors knä. Hans äldre bror, kanske 11 år eller sådär omkring, såg intresserad på, och visade sig situationen så vuxen som om han var vid den. Det var han väl. Den lilla pojken förehöll sig otröst-

Skriv endast på denna sida!

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

6

Anm.: Eft.
här nämnda
Tilda Peters-
son förelig-
ga även en
kort uppt.
"Resa till
Öland", vil-
ken inlämnas
samtidigt
med dessa
uppt:ar.

ACC. NR. 5781

Landskap: Småland Upptecknat av: Lage Nilsson
Härad: S. Möre Adress: Gårdby
Socken: Halltorp Berättat av: skilda meddelare
Uppteckningsår: 1938 Född år i

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

7

Uppteckningen rör

LYTEN.

lig och hade till synes ingen glädje av att vi talade om hans sjukdom och det ändå i så uppmuntrande ordalag, som vi förstod och kunde.

Tilda Petersson berättade nämligen, så fort hon hann, att hon hade haft en son, som en gång helt utan att man hade kunnat vänta sig det minsta i den ena eller andra vägen, hade klagat: "Ack, jag fick så ont i huvudet!" Han tog sig med den ena utbredda handen om halva sitt huvud på högra sidan.

Tilda Petersson förstod omedelbart.

När hon därför längre fram på dagen under det att hon lagade mat råkade skära sig i ringfingret med en skarp kniv så att det

ACC. NR. 5781

Landskap: Småland Upptecknat av: Lage Nilsson
Härad: S. Möre Adress: Gårdby
Socken: Halltorp Berättat av: skilda meddelare
Uppteckningsår: 1938 Född år i

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

8

Uppteckningen rör

LYTEN.

blödde, så tog hon vara på blodet och lät det sugas upp i en sockerbit, för hon bestämde strax när hon märkte hur pojken hade ont i huvudet, att han skulle ha sådant.

Hennes son brukade dricka en kopp kaffe, som modern hällde upp åt honom, strax när han kom hem om kvällarna. När hon såg honom på gården, då han nu kom hem på kvällen, lade hon den där sockerbiten i en kaffekopp och hällde opp litet kaffe åt honom, innan han kom in. Det stod på bordet, då han kom. Och när han kom in och började dricka, sade han: "Det var farligt så litet kaffe". - "Drick ur det nu," sa Tilda Petersson, "så skall du få mer sen." Och han drack ur det. - "Det var sött," sa han, när han

ACC. NR. 5781

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Landskap: Småland Upptecknat av: Lage Nilsson
Härad: S. Möre Adress: Gårdby
Socken: Halltorp Berättat av skilda meddelare
Uppteckningsår: 1938 Född år i

9

Uppteckningen rör

LYTEN.

kom till botten, där sockret var. - "Ja, jag tappade en sockerbit i koppen, när jag hällde opp," sa Tilda Petersson, "men det gjorde väl ingenting." - "Nej, det gjorde ingenting," sa han.

På detta sätt blev han av med huvudvärken. Han hade den aldrig mer sen. Den här pojken var sjutton år gammal, då detta hände.

Anledningen: När Tilda Petersson var med barnet, hade hon fått en smäll i skallen av sin gubbe, och hon hade förskräckt gripit tag mot sitt huvud, där slaget tagit. Detta hade åstadkommit att sonen sedan fått huvudvärken.

Tilda Petersson hade vidare en dotterdotter, som då hon var liten hade ont av att hon fick svimningsanfall. "Nu dör jag," sade

Skriv endast på denna sida!

ACC. NR. 5781

Landskap: Småland Upptecknat av: Lage Nilsson
Härad: S. Möre Adress: Gårdby
Socken: Halltorp Berättat av skilda meddelare
Uppteckningsår: 1938 Född år i

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

10

Uppteckningen rör

LYTEN.

flickan, när svimningsanfallen kom. Hon var så rädd för svimningsanfallen.

Hon fick ett sådant anfall en gång på en tågresa, som hon gjorde tillsammans med sin mormor. Tilda Petersson satte sig på golvet i kupén och tog flickan i knät. Då hon vaknade till igen efter anfallet, yrade hon. Skenorna snurrade runt, sade hon.

Denna flicka blev också botad på något liknande sätt som pojken botades med, och hon blev sedan av med anfallen.

Men låtom oss återgå till "Linneas" pojk. - Han har dålig matlust också. Mot detta råder Tilda Petersson till att man skall ge honom dyvelsträck, som köpes på apoteket - nu som droppar,

Skriv endast på denna sida!

Landskap: Smål. Upptecknat av: Lage Nilsson, Gärd-
Härad: S. Möre Adress: by; eft. skilda meddelare
Socken: Halltorp
Uppteckningsår: 38

Anna Olsson, en av mina meddelare när vi talade om lyten (sid. 12). Fru Olsson bor i ett par av de västra rummen på nedre botten i gästgivaregården vid Värnaby, som tillhör Värnäs gods, där hon är anställd som mjölkerska. Syns här i ett fönster till ett av sina rum, varifrån hon just iaktager trafiken på den här befintliga landsvägen till Karlskrona. L.N. foto 1938

ACC. NR. 5781

Landskap: Småland Upptecknat av: Lage Nilsson

Härad: S. Møre Adress: Gårdby

Socken: Halltorp Berättat av skilda meddelare

Uppteckningsår: 1938 Född år i

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

12

Uppteckningen rör

LYTEN.

säger hon, - förr såldes det i bitar. Det brukade användas mycket åt hästar, som hade dålig matlust.

När vi kommit hit, så visste även fru Olsson, Anna Olsson, ett medel, som skulle vara bra för pojken. Detta önskade hon anförtro Linnea, men det ville hon göra i enrum - medlet hade en så pass märkvärdig karaktär. Hon och Linnea gingo för denskull ut i det intilliggande rummet - köket nämligen. Där anförtrodde hon det för Linnea, och samtidigt även för offret - för pojken själv. Han kunde nämligen inte släppa modern, då hon steg upp från bordet och gick ut tillsammans med Anna Olsson, utan han måste ovillkorligen följa med ut, och det var förresten aldrig

Skriv endast på denna sida!

ACC. NR. 5781

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Landskap: Småland Upptecknat av: Lage Nilsson
Härad: S. Møre Adress: Gårdby
Socken: Halltorp Berättat av: skilda meddelare
Uppteckningsår: 1938 Född år i

13

Uppteckningen rör

LYTEN.

heller sagt något om att han inte skulle få höra på, vad för slags botmedel, man ämnade åt honom.

Så hade vi diskuterat slut på problemet om pojken, och vi talade nu en stund om en fru Andersson i Ronneby, som gärna kallas trollkäringen. Hon botar sjukdom med "hemkurer" och är sökt av många. Hon har varit åtalad av dr Bergstrand i Söderåkra.

"Frun på Rosenfors" (vid Berga i Kalmar l.) är även sökta av många och för mycket. Man har nämligen inte så mycket stort tilltro till läkarna, så för den skull anförde någon nu den här historien om dr Olofssons fru (nu i Borgholm), som länge varit besvärad av utslag. Och hennes man kunde inte bota dem. Hon talade

ACC. NR. 5781

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Landskap: Småland Upptecknat av: Lage Nilsson
Härad: S. Möre Adress: Gårdby
Socken: Halltorp Berättat av skilda meddelare
Uppteckningsår: 1938 Född år i
.....

14

Uppteckningen rör

LYTEN.

med honom om att hon tänkte besöka frun på Rosenfors, och Olofsson förbjöd henne att göra detta. En gång då han var borta reste hon likväl dit. Hon blev av med sina kvisslor, och Olofsson frågade henne vad hon gjort. Hon omtalade då att hon hade varit hos "henne i Rosenfors".

Ja, denne dr Olofsson hör till folkdiktningens omtyckta gestalter. Så till honom ansluter man gärna en och annan gräslighet, och berättar sålunda framför allt att han har svinmage - opererad för magsår, och har låtit sätta in svinmage - heter det.

Skriv endast på denna sida!